

gröna blad

FÖR LANDSBYGDS-
FÖRETAGARE
I ÖREBRO LÄN
#4 2021

TEMA: LANDSBYGDS-
UTVECKLING

När drömmen blir sann

Så smakar
Grythyttan
2030

Fisk på
torra land

Länsstyrelsen
Örebro län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

5

Drömmen
som blev sann

Tema: Landsbygds- utveckling

Landsbygdsfrågorna har, med rätta, fått ökad betydelse och mer politiskt genomslag. Digitalisering, ökad efterfrågan på hållbar och närproducerad mat, naturturism, biologisk mångfald och ett ökat intresse för Sveriges livsmedelsförsörjning kan ge mer möjligheter för landsbygden. Det är många landsbygdsbor som bidrar och tar vara på de möjligheter som finns.

Redaktionen

Ann-Sofie Hedberg
010-224 84 26
ann-sofie.hedberg@lansstyrelsen.se

Helena Åkerhielm
010-224 84 27
helena.akerhielm@lansstyrelsen.se

Ingalill Kämmerling
010-224 84 31
ingalill.kammerling@lansstyrelsen.se

Susanne Lindeborg
010-224 86 31
susanne.lindeborg@lansstyrelsen.se

Therese Erneskog
010-224 84 22
therese.erneskog@lansstyrelsen.se

Åsa Lindin
010-224 84 32
asa.lindin@lansstyrelsen.se

Gröna Bladet ges ut av
Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro
Telefon: 010-224 80 00
E-post: orebro@lansstyrelsen.se
Ansvarig utgivare: Lovisa Forssell

Tryck: Danagårdslitho, Ödeshög, 2021
Publikationsnummer: 2021:19
Omslag: Mostphotos
Layout: Länsstyrelsen i Örebro län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

7
Utfodra
vilt9
Grythyttan
203013
Kalka
mera6
Fisk
på land

- 4 Att producera egen biogas
- 8 Många vill ha bättre viltkött

- 10 Ligghall för utedjur
- 12 Stöd för täckdikning och kalkfilterdiken
- 15 Hur mår min jord?
- 16 Kurser

Landsbygden behövs!

Vi ska producera mer schysst mat! Vi kan, vi vill och det är livsviktigt!

Mat produceras främst på landsbygden och för en långsiktig, hållbar och robust livsmedelsproduktion behövs en levande landsbygd med många olika typer av företagare.

Genom Landsbygdsprogrammet kan vi främja landsbygdsutveckling. Där finns stöd som ska bidra till att skapa fler arbetstillfällen, även utanför primärproduktionen. Det kan handla om att utveckla kompletterande verksamheter kopplade till livsmedel, såsom matturism, nya tjänster, nya produkter eller produktionsgrenar. Några exempel är landbaserad fiskodling eller alternativa grödor som säljs genom egna kanaler eller liknande. Hör gärna av dig till oss om du har tankar och idéer om landsbygdsutveckling som vi kan bidra till.

Men först till det ”nya normala”. Hur mår lantbruksföretagen och företagaren?

Vi behöver odla betydligt mera mat och ha fler betande mular. Inom flera produktionsgrenar räcker det vi producerar i dag bara till hälften av vår befolkning. Riksdagen beslutade redan för 5 år sedan om en Livsmedelsstrategi, och ett ökat fokus på vår livsmedelsproduktion behövs. Vi skulle kunna odla väldigt mycket mera mat, och mer diversifierat, i den här delen av världen. Men lönsamheten måste bli bättre så att fler kan försörja sig på att producera mat nu och i framtiden.

Om normal basservice såsom länstrafik, butik och skolor bibehålls i någon utsträckning så vill en väldigt

Inga Ängsteg

stor del av ungdomarna som idag vuxit upp på landsbygden faktiskt bo kvar. De tycker att det ger livskvalité. De är vårt hopp. Men det finns i nuläget en del bekymmer. Bekymmer som vi samlat på oss under lång tid och som vi snarast behöver lösa tillsammans, politiker och myndigheter. I höst har drivmedelspriserna gått från redan höga till hårresande, det är något som måste lösas omgående. Söker man på eltraktorer, kommer det främst upp traktorer lämpliga till barnbarnen. Jo, det finns förvisso fordon som drivs på el och med biogas men det är knappast ett alternativ just i år eller nästa år för merparten av länets lantbrukare. Lösningar och alternativ utvecklas, men det tar väldigt lång tid.

Ett viktigt uppdrag inom Livsmedelsstrategin är arbetet med att

underlätta för företagen när det gäller regelbördan. Det är i och för sig inget nytt. Trots upprepade uppdrag genom åren, till både statliga och regionala myndigheter att förenkla på riktigt, så har det bara blivit värre. Läser vi rapporten ”Byråkratin belastar och kostar” 2020 från Sveriges Lantbruksuniversitet, så är regelbördan större än vad någon anat. På 20 år har lagkrav som berör lantbrukare ökat med 120 procent och det finns i nuläget 450 stycken lagkrav som berör nötkreatur i kombination med växtodling. Det är många myndigheter inblandade och en stor del av lagstiftningen beslutas på EU-nivå. En stor och komplicerad fråga men vi kommer att jobba vidare på vår del och det behöver vi också göra tillsammans med andra aktörer för att det ska bli skillnad.

Inga Ängsteg på Jordbruksstöd

Att producera egen biogas

Är du intresserad av biogasproduktion och vill veta mer? Vid ett webinarium i oktober dryftades möjligheterna att producera egen biogas på gården ur många olika vinklar, och fler tillfällen kan anordnas.

TEXT: ÅSA ÖDMAN FOTO: MOSTPHOTOS

Hur ser möjligheterna ut för den som vill producera biogas på gårdsnivå? Några svar och flera olika perspektiv fick deltagarna på det webinarium om biogas som hölls under en förmiddag i oktober

Marknadsförutsättningar

Kursledare Johan Benjaminson, Gasefuels, pratade om marknadsförutsättningar för biogasen och hur den kan användas till bränsle, i industrin och som kraftvärmeproduktion på gården. Han berättade också om biogasmarknadsutredningen som sätter upp mål om att vi ska producera tio terawattimmar biogas per år jämfört med de två procent som produceras idag. Därför finns också ett biogasstöd i höstbudgeten.

Fördelar med rötning

Tomas och Anette Hammarlun, Norra Billinge, berättade om sin anläggning. Det var mycket givande att få höra någon som har den dagliga driften (även om den just nu var avstängd för underhåll) berätta om anläggningen. En intressant detalj

var att grannarna brukar fråga de är på väg att köra ut. När det visar sig att det är rötrester blir de glada. Och inte bara grannarna, kunde Karin Ahlberg Eliasson från Hushållnings-sällskapet intyga. Hon visade fina forskningsresultat och ett foto där vi såg med egna ögon hur mycket bättre det växte av rötrester jämfört med samma typ av substrat som inte hade gått genom rötkammaren.

Tekniska lösningar

Med på träffen var också Jukka Lehtonen, Metener från Finland som pratade om torrötning och om småskalig uppgradering genom vattenskrubbning av gasen. Metener säljer små anläggningar som kan skalas upp efter behov.

Sven Norup från Norups gård berättade om möjligheterna att producera el från biogas. Till exempel berättade han att 100 mjölkkor kan ge 320 000 kWh el plus 480 000 kWh värme. Norup har utvecklat ett system med noggrant uttänkta detaljer som förbättrar slutresultatet och driftsäkerheten.

Söka stöd

Träffen avslutades med information om de olika stöd som finns genom Jordbruksverket och Klimatklivet. I Klimatklivet kan man få 65 procent av investeringen, men inte för kraftvärme tyvärr. Utöver stöd för investeringar finns det möjlighet till kostnadsfri enskild rådgivning på den egna gården av Johan Benjaminsson. Den finansieras då av Jordbruksverket.

Länsstyrelsen kan tillsammans med Johan Benjaminsson anordna fler tillfällen att lära om biogas. Om du inte vill missa inbjudan till nästa gång får du gärna skicka ett mejl till asa.odman@lansstyrelsen.

Läs mer om ansökan Klimatklivet på Länsstyrelsens webbplats lansstyrelsen.se/orebro under Miljö och vatten> Energi och klimat> Klimatinvesteringsstöd.

Läs mer om enskild rådgivning kring biogas på Jordbruksverkets webbplats jordbruksverket.se under Rådgivning om energi och klimat.

När drömmen blir till verklighet

Vem ger sig på att renovera en gammal nedgången industribyggnad långt ifrån allt, utom vildmarken? Jo då, det verkar finnas folk till allt, och tur är väl det.

TEXT & FOTO: ÅSA LINDIN

Det är verkligen tur att det finns människor med så stark drivkraft, för den här platsen är fantastisk. När jag kommer inkörandes på gården till Sävenfors Lodge känns det som att komma till ett helt annat land. Byggnaden har renoverats både på ut- och insidan och man kan inte annat än att hänföras när man står där vid forsens kant.

Ingunn Sagabråten Fritzell och Per Fritzell har satsat allt på sitt hjärteprojekt i Sävenfors och det känns. Det är en välkomnande atmosfär och gemensamhetsutrymmet är det

mysigaste jag sett på länge. Här kan du äta och dricka riktigt närproducerat. Fisken kommer från odlingen bredvid, köttet kommer ofta från de närliggande skogarna och vinet kommer från källaren, Grythyttan vin. Ja, kortare livsmedelskedja än så här kan det nog inte bli. Inte bara råvarorna är närproducerade utan även kocken Blenda bor i byn. Efter att ha jobbat i flera olika länder och på många platser hamnade hon i lilla Sävenfors. Här serverar hon fantastisk mat som smakar extra gott efter en aktiv dag ute. I anslutning till lodgen finns

också en stugby, CAMP, där man som Ingunn själv säger, kan bo lyxigt primitivt. Varje stuga har en egen kamin och gemensamhetsutrymmet har ett härligt kök och en matplats.

Till sommaren beräknas allt vara klart och då erbjuda aktiviteter med koppling till jakt och fiske, men också ett unikt vincafé. Det engagemang som finns här ger jobb och ringar på vattnet, fler företagare i området får möjlighet att utvecklas. Det här är landsbygdsutveckling i sin finaste form, där naturen och företagsamheten går hand i hand.

Blenda Thiger

Per Fritzell

Fisk på land

Odling av fisk i slutna system på land är något som är på uppgång. Mattias Djurstedt satsar på en ny variant av odlingssystem.

TEXT: HELENA ÅKERHIELM
FOTO: HELENA ÅKERHIELM
& ÅSA LINDIN

I en äldre ladugårdsbyggnad i Södermanland växer fisksorten tilapia i stora plastkar. Här testas en ny variant av odlingssystem där restprodukterna från fisken används till att odla mikroorganismer som i sin tur utgör en del av det proteinfoder som fisken behöver.

En stor fördel med landbaserad fiskodling är just möjligheten till att ta vara på näringsämnena som uppstår i fiskodlingen. Få har väl missat planerna i Frövi där överskottsvärme från massfabriken ska användas till växthus och fiskodling, och där näringsämnena från räkodlingen ska utgöra växtnäring i växthuset. Som ett annat exempel kan nämnas Gårdsfisk där näringsämnena i vattnet från fiskodlingen tas om hand och sprids på åkermark.

Lägre kostnad, frisk fisk

I det system som Mattias och hans kollegor testar blir mikroorganismerna proteinfoder. Han berättar att den stora vinsten är möjligheten att enbart tillföra vegetabiliskt foder och det ger i sin tur minskade foderkostnader. En vanlig proteinkälla i fiskodlingar är annars fiskprotein från havsfångster. Ytterligare en skillnad med detta system jämfört med andra

Foto: Mostphotos

är vattenkvaliteten som är mer likt en naturlig miljö än andra mer sterila system. I detta system cirkulerar hela tiden en mängd goda mikrober vilket gör att eventuellt dåliga mikrober inte kan föröka sig på samma sätt som i ett system där vattnet renas på ett sätt som gör det mer sterilt.

På väg mot fullskaligt

Nästa steg efter pilotodlingen är att skala upp till ett sista större försök i full skala, förhoppningsvis

i Örebro län. När det är gjort ska det bli en första kommersiell anläggning som ska kunna leverera fisk varannan vecka. Företaget Nära & Naturligt (nara och naturligt.se) som nu testar odlingsmodellen har Mattias startat tillsammans med fiskforskaren Anders Kiessling och fiskodlingskonsulten Sergio Zimmerman.

Det blir spännande att följa deras resa och att så småningom kanske äta fiskarna på en sushirestaurang i länet.

Vad gäller för utfodring av vilt?

När du utfodrar vilda djur ska du följa samma foderlagstiftning som gäller för livsmedelsproducerande tamdjur eftersom viltkött också är ett livsmedel.

TEXT: LENA JÖRGENSEN

FOTO: MOSTPHOTOS

Krav på fodersäkerhet är viktigt för att skydda djurens hälsa och för att viltköttet ska vara ett säkert livsmedel. Utfodringen får inte orsaka sanitära problem. Fodret måste bland annat ges i små mängder eller bytas ut regelbundet så att det inte hinner mögla.

Utfodring medför att viltet koncentreras till utfodringsplatserna, vilket i sin tur påverkar skog och åkermark såväl i närheten av dessa platser som i de områden viltet passerar på sin väg dit. Planera därför en utfodrings- eller åtelplats noggrant.

Utfodring ökar också överlevnaden och reproduktionen hos viltet, och en omfattande utfodring kan försvåra regleringen av viltstammarna. Skador av vilt ökar och framförallt skador orsakade av vildsvin. För att komma tillrätta med problemen ska vildsvin inte utfodras på ett sätt som verkar populationsdrivande.

Ordnade former

Under ordnade former och med god skötsel är det tillåtet att utfodra vilda djur med mindre mängder vegetabiliskt foder. Det finns ingen definierad gräns för mindre och större mängd, men exempel på mindre mängder kan vara en höhack, saltsten eller utfodring via viltåker. Vid stödutfodring eller avledande utfodring i större omfattning krävs en registrering som foderföretagare hos Länsstyrelsen. Även den som tillhandahåller fodret ska vara registrerad foderföretagare. Kontakta Länsstyrelsen vid frågor

kring detta. Kom ihåg:

- Använd endast naturliga obearbetade fodermedel som majs, ärtor, oförädlad spannmål samt hö och ensilage.
- Utfodring av rotfrukter och sockerbeter ska undvikas.
- Det är förbjudet att utfodra vilda djur med matavfall.
- Animaliska biprodukter, livsmedel och sötsaker är inte lämpligt att använda. Vissa kategorier av dessa produkter kan få användas efter anmälan till, eller med tillstånd av, Jordbruksverket.

Möjlighet att besluta om förbud

Från den 1 oktober 2021 kan

länsstyrelserna besluta om förbud mot, eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn. Beslut ska endast gälla för begränsad tid och i ett begränsat område. Förbud ska kunna fattas för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över att beslut följs och ha befogenhet att besluta om förelägganden om förbud eller villkor överträds.

Förbudet kan användas i särskilda fall för att ingripa mot olämplig utfodring där problemet inte kunnat lösas genom samverkan på frivillig väg.

Stort intresse för ett bra viltkött på marknaden

En måndag i oktober samlades jägare, kockar, lärare och offentliga kök för att utforska vildsvin som råvara.

TEXT: SOFIE STOLPHAGE
FOTO: SUSANNE LINDBORG

Dagens huvudpunkt var en provsmakning av kött från en kulting (pyjamasgris), en åring, en sugga och en galt. Kockarna Stefan Eriksson och Fredrik Johnsson från Exceptionell råvara genomförde provningen genom att tillreda samma styckdelar och servera vid samma stektemperatur. Kotlettrad och karré provades och utforskades i detalj, utifrån lukt, smak, struktur med mera. Provsmakningen utfördes för att deltagarna skulle se hur smaken på råvaran varierar trots att det vanligtvis bara benämns som "vildsvin". Att det var så stor skillnad överraskade deltagarna.

Det kött som de flesta uppskattade var från suggan (eller det visade sig

troligen vara en gylta) och det som flertalet tyckte smakade minst gott var från galten. Upplevelserna var olika. Någon tyckte kultingens kött, som nästan var för mörkt, påminde om gåslever medan en annan kände smaken av fisk i kött från galten. Det var en spännande och uppskattad provning och det breda spektret var det ingen som räknat med.

Det uppstod också många diskus-

sioner under dagen om att jägare, vilthanteringsanläggningar och kockar behöver ha ett närmare samarbete och att det behövs en bättre logistik. Vildsvin jagas främst på kvällar och nätter, och då måste det löna sig för jägaren att göra detta. Samtidigt behöver restaurangerna veta att det finns en säker tillgång och vilthanteringsanläggningarna behöver bli mer lättillgängliga.

Vad smakar Grythyttan 2030?

TEXT & FOTO: ÅSA LINDIN

Tidigt i höstas gav Hällefors kommun studenter vid Restaurang- och hotellhögskolan uppdraget att ta fram olika koncept för "Vad smakar Grythyttan 2030?".

Eleverna som fick uppdraget att ta fram koncepten utgick från platsen Grythyttan med dess historia, ekosystem, primärproduktion och lokala entreprenörer. Konceptet skulle vara hållbart år 2030 och ha sin utgångspunkt i FN:s globala mål. Dessutom måste det bidra till att Grythyttan placeras på den gastronomiska kartan!

Resultatet av studenternas tankar och idéer presenterades för en nyfiken skara gäster. Det serverades smakbitar av "myrsmör", det vill säga smör som mognat i en konstruerad myrmark, en "mörtpastej" gjord på rökt mört, en svamppastej, en sötsak gjord på harsyra, vildsvinskorv, gröt med smak av skog och en äppelkaka där 100 procent av äpplet var tillvarataget. Vilken kreativitet och engagemang! Eleverna imponerade på gästerna både med presentationer och produkter. Här har de verkligen tänkt hela vägen och kommunen såg många möjligheter.

Krav på vind och väderskydd för utegångsdjur

Under den kalla årstiden, när betet inte längre växer, ska djur som går ute ha tillgång till ligghall eller annat stall som ger dem skydd mot väder och vind.

TEXT: ELLEN NORLÉN FOTO: MOSTPHOTOS

Den kalla årstiden är den del av året då dygnsmedeltemperaturen under en period understiger fem plusgrader. På SMHI:s webbplats kan du som djurägare med utegångsdjur hålla koll på väderläget med 10-dygnsprognosen. Det kan därför variera när kravet inträder i olika delar av länet.

Djur som hålls utomhus ska också ha tillgång till en torr och ren liggbplats. Alla djur ska samtidigt kunna få plats i ligghallen eller i stallet. Det är inte tillåtet att låta flera grupper turas om att ha tillgång till ligghall eller stall.

För vilka utegångsdjur gäller kravet på ligghall?

Ligghall ska finnas för

- nötkreatur, grisar, får och getter som går ute mer än 12 timmar per dygn
- hästar som går ute mer än 16 timmar per dygn.

Vilka djur får hållas som utegångsdjur?

Det är bara djur som är lämpade för att vara ute den kalla årstiden som får vara utegångsdjur. Med det menas att de ska vara i god kondition och i gott hull, ha en fungerande päls eller hårrem. Bedömningen av lämplighet gäller på individnivå och inte för en djurgrupp som helhet.

Ytterligare en förutsättning är

förhållandena för djuren. Terrängen och marken de går på ska vara lämplig för djuren och tåla den hårda belastning som det innebär, till exempel kring utfodringsplatser, vatten och vid ligghallen.

Mer information om hur du ska hålla dina utegångsdjur finns på Jordbruksverkets webbplats. Du som planerar att bygga en ligghall kan få fler tips i Jordbruksverkets broschyr "Djurhållning i ligghallar – nötkreatur,

häst och får". Du kan ladda ner den på jordbruksverket.se.

Tänk på att du kan behöva ansöka om förprovning om du ska bygga eller bygga om ett stall. Länsstyrelsen granskar då din planerade byggnation för att se om den uppfyller kraven på djurskydd och djurhållning.

Läs mer om detta på vår webbplats lansstyrelsen.se/orebro under fliken Djur> Skötsel av djur> Djurstallar.

Information inför SAM-ansökan 2022

Om du har åtaganden för miljöersättningar, ekologisk produktion och djurvälståndersättningar fortsätter de så kallade förlängningsåren även nästa år. På Jordbruksverkets webbplats finns en sida som heter Nyheter i Jordbrukarstöden 2022. Där hittar du en tabell som visar vad som går att förlänga, förnya eller utöka 2022. Sök efter sidan på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Jordbruksverket planerar att öppna SAM Internet för SAM-ansökan 2022 den 9 februari 2022.

Utbetalning av jordbrukarstöd

Slututbetalningarna för många stöd och ersättningar påbörjas nu i december medan vissa delutbetalningar gjordes redan i slutet av oktober.

Slututbetalningarna för de flesta stöd och ersättningar påbörjas den 3 december. Det gäller bland annat:

- gårdstöd
- förgröningsstöd
- stöd till unga jordbrukare
- nötkreatursstöd
- djurvälståndersättningar
- vissa miljöersättningar.

Delutbetalningarna påbörjades den 22 oktober. 85 procent av följande ersättningar betalas ut:

- kompensationsstödet
- betesmarker och slåtterängar
- minskat kväveläckage
- skyddszoner
- vallodling
- ekologisk produktion
- omställning till ekologisk produktion.

Har du läst din åtagandeplan?

Har du betesmarker med ersättning för särskilda värden? Då har du fått en skriftlig åtagandeplan från Länsstyrelsen där det står hur du ska sköta dina marker (för att uppfylla villkoren för ersättningen). Åtagandeplanen är ditt hjälpmedel för att komma ihåg vilka villkor som gäller för just dina betesmarker. Om du läser och följer det som står i planen

får dina marker en skötsel som höjer och bevarar markens unika värden. Vid en kontroll stämmer vi också av att markerna sköts enligt din åtagandeplan.

Har du frågor kan du vända dig till Sophie Zetterström, 010-224 83 93, sophie.zetterstrom@lansstyrelsen.se eller Frida Jonsson, 010-224 83 96, frida.jonsson@lansstyrelsen.se.

Kommande stöd för täckdikning och kalkfilterdiken

I början av nästa år kommer det att bli möjligt att söka stöd för investering i täckdikning samt kalkfilterdiken.

TEXT & FOTO: HELENA ÅKERHJELM

Nu har länet fått medel inom Landsbygdsprogrammet som ska gå till investeringsstöd för täckdikning och kalkfilterdiken. Ansökan öppnar i början av nästa år. Vi kommer att informera om när det går att börja söka i våra nyhetsblad och på vår webbplats lansstyrelsen.se/orebro.

Vi har i vårt län fått cirka 3,8 miljoner kronor till dessa stödformer och den som söker och beviljas stöd kan få 30 procent i stöd.

I dagsläget avvaktar vi beslut som gör det möjligt för oss att ta in ansökningar. Det går alltså inte att söka stödet förrän utlysningen är gjord efter årsskiftet, troligen januari/februari.

Kom ihåg att du måste lämna in

ansökan innan du påbörjar investeringen. Åtgärder som är gjorda innan dess kan inte beviljas stöd.

Kontakt: Tobias Kindvall,
tobias.kindvall@lansstyrelsen.se,
010-224 84 42.

Rapportera djuren till CDB i rätt tid

Missade eller försenade rapporteringar till CDB kan tyvärr bli kostsamt eftersom flera stöd och ersättningar kan påverkas negativt.

Du riskerar att få tvärvillkorsavdrag på dina stöd, ersättningen för ekologisk produktion kan påverkas och du kan missa nötkreatursstödet för de aktuella djuren. Du som söker kompensationsstöd riskerar även

att få en annan klassning av din verksamhet, då missade rapporteringar kan påverka djurtätheten. En ändrad klassning av verksamheten kan betyda en stor skillnad för hur stor stödutbetalningen blir.

Sök stöd för strukturfalkning

Planerar du att strukturfalka nästa år? Du kan få hjälp att söka LOVA-stöd via ett vattenvårdsförbund.

Strukturfalkning är en bra åtgärd på lerjordar för att minska fosforförluster men också för att förbättra växternas förutsättningar i odlingen. Eftersom det är en miljöåtgärd finns det möjlighet att söka LOVA-stöd och det kan ge upp till 50 procent av kostnaden.

Stödet kan inte sökas av enskilda vinstdrivande företag men som lantbrukare kan du söka i samverkan med ett lokalt vattenvårdsförbund, LRF-avdelning eller kommun.

Ta kontakt med vattenvårdsförbundet i god tid före sista ansökningsdag som är 28 februari 2022.

- För åtgärder i Svartån, Täljeån och Hjälmarens avrinningsområde kan du vända dig till Hjälmarens vattenvårdsförbund, hvvf.se, Anna Eklund, anna.eklund@hvvf.se.
- För åtgärder i Gullspångsälvens avrinningsområde kan du vända dig till Gullspångsälvens vattenvårdsförbund, gvvf.se, e-post: gvvf@karlskoga.se.
Läs mer om LOVA-stöd på Länsstyrelsens webbplats lansstyrelsen.se/orebro. Sök på Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA).
Kontakt Länsstyrelsen: Britt Sjöqvist, britt.sjoqvist@lansstyrelsen.se, 010-224 84 46.

Dags att funktionstesta din växtskyddsspruta?

Alla sprutor som används yrkesmässigt ska funktionstestas minst vart tredje år och därefter godkännas av Jordbruksverket. Är det dags för ett nytt test?

Funktionstestet är till för att säkerställa att spridningsutrustningen är i bra skick och väl kalibrerad så att du får ett bra resultat när du gör dina växtskyddsinsatser.

Åren går fort och kanske är det dags att göra ett nytt funktionstest och förnya ditt godkännande? I beslutet du fick från Jordbruksverket ser du när det är dags att förnya godkännandet. Observera att du inte får någon kallelse eller påminnelse från Jordbruksverket. Om du inte hittar ditt beslut kan du fråga din spruttestare eller skicka ett mejl till Jordbruksverket på adressen vaxtskydd@jordbruksverket.se.

Har du köpt en ny tillverkad spruta kan du använda den i högst tre år utan godkännande.

I vårt område finns följande behöriga funktionstestare:

- Arboga, Håkan Carlsson, 070-222 39 68
- Fjugesta, TS Lantbruk & Fastighetsservice, Tomas Johansson, 0585-281 25/070-585 52 89
- Köping, Clas Pettersson, 0221-60045/070-360 70 48
- Stora Mellösa, Jörgen Lundberg, 070-315 74 83
- Pålshoda, Samuel Östensson, 070-654 02 62

- Örebro, Lantmännen Maskin AB, Claes Clegg, 070-602 59 23

Tvårvillkors- rådgivning

Vet du om att du kan få subventionerad rådgivning om tvårvillkor? Rådgivningen utförs av rådgivningsföretag och kostnaden subventioneras delvis via Landsbygdsprogrammet.

Tvårvillkor är regler som du måste följa för att få full utbetalning av dina jordbrukarstöd. De kan kännas omfattande men det finns möjlighet att få rådgivning där du bara betalar 30 procent av kostnaden, resten subventioneras av medel från Landsbygdsprogrammet. En rådgivare kommer då ut till din gård och går igenom de tvårvillkor som är aktuella för din gård. De ger också råd om hur du ska rätta till eventuella brister.

Jordbruksverket har skrivit avtal med ett antal organisationer som erbjuder rådgivning. I vårt län är det Hushållningssällskapet och Ludvig & Co som kan ge den subventionerade rådgivningen.

ludvig.se under Tjänster> Affärsrådgivning> Specialistrådgivning

hushallningssallskapet.se under Våra tjänster> EU-rådgivning> Tvårvillkorsrådgivning

Hur mår min jord?

Har du koll på hur markstrukturen är på dina fält? Ett bra verktyg för att strukturera undersöka och kunna följa upp förändringar över tid är appen Hur mår min jord.

TEXT & FOTO: HELENA ÅKERHJELM

Det är ingen nyhet att en god och stabil markstruktur är grunden för en väl fungerande odling. Dessutom gör en bra markstruktur att risken för växtnäringsskador minskar och odlingssäkerheten ökar. Det finns goda skäl till att arbeta med strukturen och markhälsan.

En fördel med att använda appen Hur mår min jord är att det är lätt att på ett strukturerat sätt få koll på markstrukturen på olika delar av fältet. Det är också lätt att komma tillbaka till samma plats, till exempel efter en åtgärd, och jämföra resultatet över tid.

Det finns tre enkla test i appen. Test ett är ett antal frågor som beskriver

förhållandena på skiftet och som ger en samlad bedömning. Test två är ett markstrukturtest där du gräver en liten grop. Du behöver en spade, en morakniv och en tumstock. Test två tar maximalt en timme. Det tredje testet är ett infiltrationstest. Du behöver en spade, en cylinder, vatten, litermått samt en tumstock. Tredje testet tar cirka 30 minuter. Du behöver inte göra alla tre tester om du vill. I appen finns också förslag för att vårda och förbättra strukturen.

Appen är finansierad av EU:s landsbygdsprogram och kostnadsfri för användarna. Den finns att ladda ner för Android och Iphone.

Infiltrationstest i och utanför ett körspår. Där strukturen är god rinner vattnet snabbt undan.

Räkna på stallgödselns värde

Med hjälp av verktyget Gödselkalkylen kan du beräkna det ekonomiska värdet före och efter spridning av organisk gödsel. Den kan också uppskatta kväveeffektivitet och kostnad för markpackning.

TEXT: HELENA ÅKERHIELM FOTO: MOSTPHOTOS

Greppa Näringsens ”Gödselkalkylen” är ett bra verktyg för att beräkna värdet på organiska gödselmedel. Du kan välja på stallgödsel från flera djurslag, på fasta eller flytande produkter, en eller flera spridare, spridningstidpunkter och nedbrukningstider. Om du har egna djur kan du till exempel lägga in olika spridningsalternativ och jämföra det ekonomiska värdet. Om du tar emot eller köper in gödsel kan du få ett bra underlag till värdering av gödseln.

Värdet på gödseln beräknas utifrån näringsinnehållet och priset på mineralgödsel. Det innebär att det varierar beroende på upp- och nedgångar på marknaden. I kalkylen kan du lätt ändra pris och näringsinnehåll.

En annan funktion i kalkylen

är ett så kallat miljöindex för varje val du gör. Miljöindex är en sammanvägning av risken för kväve- och fosforförluster. I kväveförlusterna ingår risk för kväveutlakning, ammoniakavgång och lustgasförluster.

Du hittar kalkylen på webbplatsen greppa.nu, längst upp till höger under Räkna själv.

Lämna förenklingsförslag

En viktig del i Livsmedelsstrategin är att arbeta för att förenkla regler och villkor. Det är ett omfattande och svårgripbart arbete som inkluderar alla från EU-nivå ner till handläggarnivå.

Med draghjälp av Livsmedelsstrategin pågår arbete hos oss och runt om i landet för att hitta vägar att förenkla. Ni som är landsbygdsföretagare är viktiga för att få bra input om var det finns svårigheter. Ju större kunskapsunderlag desto bättre förutsättningar att förändra.

Lämna dina konkreta förslag

På webbplatsen enklaregler.se kan du lämna konkreta förslag på regel-förenklningar till projektledningen. Det kan vara högt och lågt. På sidan finns ett enkelt webbformulär att fylla i. Det går också bra att lämna förslagen anonymt.

Vi vill passa på att tipsa om ett projekt, Metodutveckling för regel-förenkling, som är en fortsättning på projektet Byråkratin kostar och belastar. Det är finansierat av EU-medel och av LRF och medverkar gör HIR Skåne, SLU, Växa Sverige, LRF och Hushållningssällskapet.

Projektledningen kommer senare att lägga fram förslag inför en expertkommitté med personer från olika myndigheter, branschorganisationer, forskare med flera. De förslag som expertkommittén anser är bra kommer sedan att presenteras för respektive myndighet samt politiker för eventuell implementering.

Läs mer på enklaregler.se.

Kurser och utbildningar

RENOVERA FÖNSTER

Lördagen 29 januari | 9–16 | Kavat Snickeri, Fiskinge 425, Odensbacken | 500 kronor exklusive moms. Kaffe och lunch ingår.

Har du en gammal lada, smedja, bod eller någon annan äldre ekonomibyggnad där fönstren är i dåligt skick? Då har du nu chansen att gå en fönsterrenoveringskurs! Som kursdeltagare får du prova på samtliga moment via renovering av egna medhavda fönster. Målning av fönsterbågar ingår dock inte.

Målet med kursen är att deltagarna efter avslutad kurs ska ha fått ökad kunskap om fönsterrenovering samt kunna genomföra underhåll och enklare reparationer av sina egna fönster med traditionella material och metoder.

ANMÄLAN: Senast 21 januari via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro. Begränsat antal platser.

INFORMATION: Therese Erneskog, 070-939 04 86, therese.erneskog@lansstyrelsen.se.

ATT MÅLA MED LINOLJA

Söndag 5 december | 9–16 | Kavat Snickeri, Fiskinge 425, Odensbacken | 500 kronor exklusive moms. Kaffe och lunch ingår.

Behöver ladugårdsfönstren eller logdörrarna målas om? Linolja är en torkande olja som både bildar en beständig färgfilm och impregnerar och skyddar mot fukt. Dessutom är linoljefärg en hållbar och nedbrytbar produkt.

Efter denna dag, tillsammans med Kajsa Moberg, Kavats Snickeri och Carin Moberg, ska du ha tillräcklig kunskap för att ta dig an ett eget måleriprojekt med linoljefärg. Vi går igenom hur en linoljefärgsmålade yta underhålls och rengörs. Vi går igenom skillnaden mellan kokt och rå linolja, hur linolja härdras (torkar) och hur man går tillväga för att förbereda underlaget. Du kommer också att lära dig hur du enkelt kan justera färgen i vald kulör.

Du får prova att måla med linoljefärg på olika typer av material och spädning. Du får tips om hur resultatet ska bli bra och vad det gäller att tänka på inför att måla med linoljefärg. Du får gärna ta med egna objekt att måla på under dagen.

ANMÄLAN: Senast 2 december via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro. Begränsat antal platser.

INFORMATION: Therese Erneskog, 070-939 04 86, therese.erneskog@lansstyrelsen.se.

HANTERA BESVÄRLIGA OGRÄS

Torsdag 10 februari | 9.30–11.30 | Digitalt via länk | Kostnadsfritt

Har du hittat hönshirs eller kanske renkavle på dina fält? Vi får nya utmaningar i odlingen med förändrat klimat och när svärbekämpade ogräs sprider sig.

Besvärliga ogräs som renkavle, hönshirs och storven finns i dag på odlingsarealer nära eller i länet. Vilka utmaningar innebär det och hur motar vi bort dessa och andra besvärliga ogräs?

Välkomna på en inledande digital träff om besvärliga ogräs tillsammans med ogräsrådgivare Leif Johansson, Växtskyddscentralen Skara/Linköping. Vi följer upp med en fältträff under växtsäsongen.

ANMÄLAN: Senast 5 februari via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro.

INFORMATION: Helena Åkerhielm, 010-224 84 27, helena.akerhielm@lansstyrelsen.se, eller Ann-Sofie Hedberg, 010-224 84 26, ann-sofie.hedberg@lansstyrelsen.se.

BEHÖRIGHETSKURSER 2022

GRUNKURS FÖR ANVÄNDNING AV VÄXTSKYDDSMEDEL (EJ BETNINGSMEDEL)

1, 2, 8 och 9 februari 2022 | 9–15.30 | Scandic Örebro Väst | 5 500 kronor (exklusive moms). Mat, kaffe och kurslitteratur ingår i kursavgiften

Klass 1 L och 2 L (4 dagar)

Den som yrkesmässigt använder växtskyddsmedel måste gå en behörighetsutbildning. Det krävs olika tillstånd för användning utomhus och användning i och omkring växthus. Denna kurs har inriktning användning utomhus.

ANMÄLAN: Senast 14 januari via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro.

INFORMATION: Tobias Kindvall, 010-224 84 42, tobias.kindvall@lansstyrelsen.se eller Therese Erneskog, 070-939 04 86, therese.erneskog@lansstyrelsen.se.

GRUNKURS FÖR ANVÄNDNING AV BETNINGSMEDEL

15–16 februari 2022 | Digitalt

Den som yrkesmässigt använder betningsmedel måste gå en behörighetsutbildning. Arrangör: Länsstyrelsen i Skåne

ANMÄLAN OCH INFORMATION: Kontakta Therese Erneskog, 010-224 84 22, therese.erneskog@lansstyrelsen.se. Anmälan senast 27 januari.

VÄXTSKYDDSMEDEL (EJ BETNINGSMEDEL)

Kurstillfällen att välja mellan:

Tisdag 15 februari | 9–16 | Digitalt |

2 900 kronor exklusive moms

Torsdag 10 mars | 9–16 | Digitalt |

2 900 kronor exklusive moms

Onsdag 16 mars | 9–16 | Scandic Örebro Väst |

3 200 kronor exklusive moms

För att förnya sina kunskaper och behålla sin behörighet måste man efter grundkursen gå en fortbildningsdag vart femte år. Den som behöver förnya sin behörighet får en personlig kallelse med posten.

Under 2021 genomförde vi endast digitala utbildningar. Vi har fått mycket positiv respons och kommer därför att erbjuda två digitala utbildningar och ett utbildningstillfälle på sal under 2022.

Obs! Du får en personlig kallelse med posten till fortbildningskurserna.

ANMÄLAN: Via kalendern på lansstyrelsen.se/orebro eller via kontaktpersoner under Information.

INFORMATION: Tobias Kindvall, 010-224 84 42, tobias.kindvall@lansstyrelsen.se eller Therese Erneskog, 070-939 04 86, therese.erneskog@lansstyrelsen.se.

BETNINGSMEDEL

För att förnya sina kunskaper och behålla sin behörighet måste man efter grundkursen gå en fortbildning vart femte år. Du kan gå en distanskurs där du studerar hemma och skriver provet på Länsstyrelsen. Du som berörs av detta får ett brev på posten med mer information.